

Folium

fese obligare cum illis. De abrahaz mai
festius illud est: quia fide obtulit ysaac cui
temparetur et viugentium offerebat qui
susceperat repromissiones ad quez dictu
est. Quia in ysaac vocabit tibi semen ar
bitrans quia et a mortuis suscitare potes
est deus. Ob hanc rem iusta gratia de
us q̄ dudū absq̄ iuramento re. pmiserat
in semine eius benedicendas fore omnes
gentes utiq̄ semen christus est. Porro
de dauid querendum quam ob virtutem
maxime deus illum dignum iudicauerat
vt iuraret illi sicut testat ipse et iam supra
memoratum est. Et quidem non ita mai
feste d̄ illo scriptura isert sicut de abrahā
q̄ dixerit illi deus. Per memetipsum iu
rauit: q̄ fecisti rem hanc vel illam. **Psal.**
c. xxxj. De fructu ventris tui ponam su
per sedem tuam. Sed ratio docet nō mul
to minoris esse meriti peperisse inimico p̄
pter deum q̄ non peperisse viugentio fi
lio propt̄ deum. Hoc fecit dauid inimico
suo infestissimo querenti aiāz suam inimi
co regi cuius regnum sine dubio se susce
pturn sciebat ibi peperit vbi querebat
aiāz suam q̄ eatenus fuerat inauditum si
cut testat et ipse saul admirans et dicens
ad eum. **ij. Re. xxij.** Quis enim cum
inuenit inimicum suū dimittet eum in
viam bonam. Ob hanc maxime causam
iuratum illi esse arbitramur q̄ semen vel
caro eius assumenda foret in filium dei:
q̄ maxime causa ista facit filios dei sicut
testat ipse dominus cum dicit. **Mat. v.**
Diligite inimicos vros benefacite his q̄
oderunt vos et orate p̄ persecuentibus et
calumniantibus vos vt sitis filij p̄ris vri
qui in celis est. Diligit inimicum bene
fecit illi: non solum parcendo cum occide
re posset: verum etiam plangendo cū ille
occisus fuisset et sicut iam dictum est ma
xime p̄ causa huiusmodi tali iuramento
dei dignus extitit.

Incipit liber quin

tus. Quomodo tandem secundum caput
draconis exierit i quo erat facies vituli.

Capitulum primum

xxvii

Aterea draco ille

magnus serpens antiquus qui vocat dia
bolus et satanas cernens proficere p̄mis
sionis verbum: vt pote iam post abrahaz
secundo in dauid iuramento firmatū: ma
gnum inuidie seuitis incendium verla
bat: magna veneni sui stimulatū ardore
totus in semetipso furebat. Sed quid age
ret dudū exarmatus capite quod primū
crexerat scilicet regno egipti quando sub
mersus est pharao in mari cum curribus
et equitibus suis caput aliud nō habebat
quod erigeret id est regnū aliud p̄ cuius
potentiam seuire posset ad excidium gen
tis ex qua implendum erat itā dictum v̄
bum p̄missionis. quūimo iam regna
bat ipsum verbum in dauid p̄e quod fu
turum erat sue carnis: et idem pater eius
sceptrum tenens imperij fortis atq̄ belli
cosus exercebat p̄telij gloriificabat victo
rijs vnde et securius cytharizabat psalter
ille verbum dei sonans condecorans mu
sica. Ardebat igitur inuidie venena quo
et ipsius dauid pene omnem domum cō
flagrauit: dū et ipse pater adulterij simul
et homicidij crimen incidit et de filijs eius
vnus. Absolon cruentus fratre interemp
to in ipsum patrem arma arripuit expel
lens eum de regno et animam eius que
rens vt regnaret pro illo. Et peractū su
isset iam profecto serpens illud caput ha
beret per quod verbum dei impugnare
memoriamq̄ eius sese a bolere posse spe
raret. Non ita euenit. sed absolon mortuo
et dauid vitā cum pace compleuit: et suc
cedens ei filius sensatus. Salomon cum
pace regnauit: et domum pacis noi domi
ni edificauit. Tandem peccatum eiusde
salomonis malignam eiusdem serpentis
intentionem audiuit: vt scinderet regnum
israhel a domo dauid suscepto. Jeroboā
filio nabatorh qui et continuo duos vitu
los aureos fecit et dixit. **ij. Re. xij.**
Ecce dii tui israhel qui eduxerunt te de
terra egipti. Ibi se crexit secundū caput
draconis et in illo capite facies fuit vitu
li cornu: cepitq̄ corrupta esse diabo
lus agendo et compellendo per vim regnā

Liber

vi vitulorum simulacra pro deo colerentur.

Quam ob causam caput vituli caput idolatrie dicatur tunc extitisse cum et baal et alia portenta constat israel pro deo coluisse.

Capitulum.ij.

Quantum pu-

Quas contra verbum domini vitulus ille imo in vitulo diabolus ipse vibrans cornibus insaniuit. **iiij. Re. xix.** Domine inquit belias altaria tua destruxerunt et propheetas tuos occiderunt gladio et ego derelictus sum solus et querunt animam meam. Nam quidem israel colebat etiam baal agente iesabel. Et hoc addidit inquit scriptura. Achab in opere suo irritans dominum quod scilicet seruauit baal et adorauit illum. Sed omnis idolatrie caput in israel erat cultus vitulorum. Nam et baal et cetera portenta demoniolorum ab alijs gentibus susceperunt vitulum autem ut colerent reges israel a semetipsis excogitauerunt: et in illo scelere omnes pscuerunt. Unde in osee cum dixisset dominus de regibus et principibus illis usque quo non poterunt emundari: continuo causam istam subiunxit.

Osee. viij. Quia ex israel ipse est artifex fecit illum et non est deus: subaudi vitulus de quo premiserat. Proiectus est vitulus tuus samaria. Et est sensus: idcirco reges et principes israel non possunt emundari siue reuocari a cultu vituli: quia non per ignorantiam in illo peccant sed per maliciam: et non ab exteris gentibus decepti cultum illius susceperunt: sed a semetipsis excogitauerunt: unde et congrue dictum est. Artifex fecit illum scilicet Jeroboam sicut scriptum est. **Dixitque Jeroboam in corde suo. iij. Re. xij.** Nunc reuertetur regnum ad domum dauid si ascenderit populus iste ut faciat sacrificia in domo domini in iherusalem et excogitato concilio fecit duos vitulos aureos. Artifex ergo fecit illum quia Jeroboam excogitato consilio fecit eum. Igitur quod et baal et multa alia idolatrie monstrauerunt in israel tamen vitulum illud ido-

Quintus

latrie caput recte dixerim: quia videlicet cetera portenta israel ab exteris gentibus accepit: et a cultu illorum aliquoties cohiberi potuit. Nam et baal ibeu delcruit de israel: sed vitulos a semetipso israel excogitauit et neque ibeu neque quisquam regum israel a cultu illorum unquam recessit.

De cultu vituli quod perniciosus illi populo extiterit. Capitulum. iij.

Ve autem fa-

Quod ex omnibus capitibus siue faciebus aduersarij sepe dicti ita potuit mansucta videri ut ista facies vituli facies alie truces sunt facies draconis: facies leonis: facies vrsi: facies pardis: facies bestie terribilis et fortis denique ferreos habentis comedentis atque comminuentis et reliqua pedibus conculcantis per quos significari iam diximus regna que contra promissionis verbum persecutionem fecerunt: regnum egiptiorum: regnum babiloniorum: regnum persarum: et medorum: regnum grecorum: regnum romanorum facies ista vituli facies est mitis per quam ut dictum est denotatur regnum israel ex quo Jeroboam vitulos aureos fecit. Nam ergo sicut facies ista mitior est faciebus illis: ita regnum israel minus quam illa regna egit: minus nocuit. Imo quanto familiarior quanto magis domesticus erat quanto maiora damna fecit tanto magis domum subuertit. Quid enim vel quantum fuerat actum dum occisis propheetis domini et omni populo sequente imperium Jezabel et achab solum se derelictum putaret belias licet super essent septem milia virorum quorum genua non sunt incuruata baal. Et quidem baal delcruit ibeu de israel ut iam dictum est: sed cultus vituli et populus cum regibus irruocabiliter captum mente tenuit et tandem effecit ut translatus israel de terra sua coepe quoque captiuus fieret captiuitate insolubili predicente domino in osee. **Osee. j.** Non addam ultra misereri domui israel sed obliuione obliuiscar eorum et domui iuda miserebor. i. de ceteris

Folium

tribubus sub asirijis in ppetua captiuitate pmanentibus tribum iuda de babilonia captiuitate reuocabo post. lxx. annos. **R**etera regna israhel in corpe pculse runt regnum israhel in aia semetipsuz oc cidit occidendo ppbetas domini ppt vi tulos quos nullus ex regibus israhel re linquere voluit. **H**abebat etiam cum re gia vi etiam quondā ypocrisim: in quo i eo videlicet qz ore retinebat z cōmemo rabat beneficia di. **P**er hoc nequissime peccans qz illius beneficia mutis z in ani mantibus ascribebat vituloz simulacris: **iiij. Re. xij.** **E**cce dij tui israhel qui te e duxerūt de terra egypti. **E**t celebrabat di em sollemnē in mēse octauo. xv. die mēsis in similitudinē sollemnitas que celebra batur in iuda.

Q fuerit initium duelli: pūnaqz pgrēf sio verbi domini z eiusde sedi captus dia conis. **Capitulum. iij.**

Quanto ergo erat nequior hostis: tanto mai us tantoqz promptius oportebat adesse presidium vbi dei. **E**t ita factū est. **T**unc eni plures atqz crebriores plij sui iudas fecit audiri verbum domini scz ppbetas quos misit: addendo cū vocibus eoz viuentem in signis atqz pdigijs. **I**niti um duelli pūnaqz cōgressio vbi domini z huius captus. i. rgi israheliticū talis fu it. **A**scendente ieroboaz sup altare vt ado leret incensum. **E**t ecce vir dei venit d iuda in sermone domini z exclamauit pira altare: z ait **Altare altare. H**ec dicit domi nus **iiij. Re. xij.** **E**cce filius nascetur domui dauid iohas noie z imolabit sup te sacerdotes excelsoz. **E**t deinceps. hoc erit signum quod locutus est dominus. **E**cce scindet altare z effundet cinis qui in eo est. **E**xtendente autem ieroboaz ma num suam de altari z dicente. **A**pprehen dite eum: exaruit manus eius: nec valuit eam retrahere ad se: altare quoqz scissūz est z effusus ē cinis de altari iuxta signū quod predixerat vir dei in sermone domi ni. **P**ost hunc adhuc viuebat abya silo nites qui locutus fuerat ieroboam qz re

xxxviiij

gnaturus esset sup israhel. **I**lle loquente in se domino **iiij. Re. xij.** **E**go inquit ad ieroboam missus sum durus nunciū qui mortui fuerint de ieroboam in ciuitate: comedent cum canes: qui aut mortui fuerint in agro vorabūt eos aues celi. qz dominus locutus est zc. **P**ost illuz fuit ibeu filius ananij ad quem factus est ser mo pira baasa qui pculserat nadab filiū eiusdem ieroboaz iuxta eandē sententiāz **iiij. Re. xvj.** **Q**ui inquit mortuus fuerit de baasa in ciuitate: comedent euz canes z qui mortuus fuerit ex eo in regione co medent eū volucres celi. **P**ost hunc vbi dei vexillum erigens igneo curru trium phabat helias. **S**einde heliseus simulqz filij ppbetaz plurimi ex quibus centum viros pauit abdias seruus domini in spe luncis cum interficeret eos iezabel ppbe tas domini. **S**einde z hi quoz ex tunc libri pprij quoz si ipa pñderes fin gesta titulosqz libris pñfixos plane perpendis: qz verbum domini nullius regum tpe p positum suum neglexit: semperqz diaboli mendacium in idolis veritas dei redargu it in prophetis.

De propheta ibeu filio ananij qz pro testimonio verbi dei pūnus occubuerit.

Capitulum. v.

Quis primus i illo conflictu sanguinem suum su derit z p testimonio verbi dei occubuerit minus per vulgatum est a ve nerabilium doctoz scriptis: quam cupiat diligens quispiāz spectator huiuscemodi prelij cum de noie eius scriptura non ta cuerit. **D**ic eni dicitur est ibeu filius ana nij: cuius scriptura ita meminit vt tam di cum est **iiij. Re. xvj.** **F**actus est autēz sermo domini pira baasa dices. poro qz exaltaui te de puluere zc. **P**ost que ita subiungit. **C**um aut in manu ibeu filij an anij ppbete verbum domini factuz est p baasa z pira domum eius z pira omne malum quod fecerat coraz domino ad ir ritandum cum in opibus manuum suaz vt fieret sic domus ieroboaz ob hāc cau sam occidit cum hoc est ibeu filium ana **f ij**

Liber

nij prophetaz. Splendide illum scriptura
sacra noiauit: ita tercio loco replicans oc
cidit eum: hoc est ibeu filium ananij pro
phetam. Et sciendū q nullū ante hūc ab
initio pmissionis noiatim tradit scriptura
occisum fuisse propter verbum domini.
Opraret ergo diligens spectator certami
nis vbi domini. Ut sicut post abel zacha
rias filius barachie quem occiderunt in
templum z altare. **Mat. xxiij. Ita**
z iste peruulgatus esset pprio noie: quia
vere non pui est meriti cuius a sanguine
primuz accepit draco ille magnus q rus
sus meref esse vel dici. Tenor ppositi nri
notiozem nunc eum nobis reddidit: quia
videlicet vbi sermo est vel opus de victo
ria verbi dei latere non debuit: is qui san
guinez sudisse prius legif in prelio verbi
dei dum ptra hostem antiquū pficiscitur
missus vt fidelis legatus dei.

**De propheta illo quem leo in via oc
cidit z iuxta cadauer stetit. Ca. vi.**

Situr quonia hic

primus est illoz qui verbo dei suū in offi
cio pphetali sanguinez impenderunt. per
pende nunc q pulcrum q agruum pie
cessit ad gloriā eiusde vbi pines miste
rium. **iii. Re. xiiij. Alle vir dei qui veit**
de iuda in sermōe domini in betbel vt su
pra dictum est Jeroboam stante sup al
tare z dixit. Altare altare ecce filius na
seet domui dauid iosias noie z imolabit
sup te sacerdotes excelsoz. Ille inq man
datum acceperat in sermone domini pre
cipientis. **Nō comedes panes neqz bibes**
aquaz nec reuertes p viam q venisti. s;
sefellit eum prophetes senex qui habita
bat in betbel: vt comederet panem z bibe
ret aquaz in domo eius. Prop hoc in
uenit eum leo in via z occidit z cadauer
eius erat pictum in itinere. **Asinus autē**
stabat iuxta illum z leo stabat iuxta ca
dauer. **Forma hec mistica est z predicti**
sancti prophete bicu filij ananij z omniū
sanctoꝝ z pphetaz qui occisi sunt vel oc
cidunt ppter testimonium eiusdem verbi
dei quibus ipsum vbum incarnatum di
cit. **Lu. xij. Nolite timere eos qui oc**

Quintus

cidunt corpus z post hec non habent am
plius quid faciant. Ille nanqz leo qui oc
cidit z iuxta cadauer stetit dyabolū z sa
tellites eius impios boices signat: p quos
cum sanctoꝝ corpa occiderit stat nec po
test ad nocendum pgređi vltra: qz dyabo
lus nec manducare nouit corpa cum ipse
sit spūs: nec consequi potest anias extra
corpus quas in corpe psequit. **Si quid er**
go peccati ex carnali cōmōtione serui
dei contraxerunt z ob hoc inimicus aliqñ
do pmittit occidere corpa eoz illa pētuf
sit pena: stertqz iuxta cadauera. i. nihil am
plius vel animabus vel etiam corpibus
quin resurgant: se posse nocere sciat. nec
enī efficere potest vt saltez corpa morien
do pereant deo quod pulcre signatum ē
per hoc q occisum non deuorauit sed iu
xtra cadauer stetit leo.

**De abia sylonite z. xij. scissuris pallij
eius. Cur. x. scissuras Jeroboam dicit**

Capitulum. vij.

Dorro verbuz

P dei sicut potestatem bz postq
occiderit mittere in iebennam
sic potestatem habuit postq pphete mor
tui vel occisi fuerunt eoz nihilominus im
plere pphetiā. i. demetere posteriora re
gum impioꝝ: vt qui moreret ex eis in
ciuitate comederent eum canes: z q mo
reret ex eis in regione sicut in agro come
derent eum volucres celi sicut predixerat
iam dictus ppheta bicu filius ananij de
baasa sicut predixerat abias sylonites de
teroboaz. **Non leuiter attendendum nec**
enī paz spectat ad gloriā verbi dei: semp
veri: spqz vincentis cui videlicet vbo vin
cere est: quicquid dixerit vep fieri: verita
temqz eius pulcre comedit illa que tunc
siebat multiplex israhelitici scissio regni
Iā dictus abias sylonites quale ieroboā
mox futuro regi presagium regni bede
rat. **iii. Re. xi. Apprehendens pallium**
suum nouum quo opus erat scidit i. xij.
partes z ait ad illum. **Tolle tibi decē scis
suras. Hec enī dicit dominus deus israhel**
**Ecce ego scindam regnum de manu sa
lomonis z dabo tibi decēz tribus. Quid**

Folium

sibi hoc voluit q non ita duas tantum ex vno pallio fecit scissuras sicut duo tantum ex duo populo fiebant regna : videlicet: q sic futurum erat vt regnum scissum a domo dauid quod dimittebat eadem ieroboam scinderet decies z ita factum est. Prima namq scissio facta fuit in ipso ieroboam. Secunda in baasa qui percussit nadab filium eius z regnavit p eo. Tercia in zambri q percussit filium baasa z regnavit pro eo. Quarta in ambri. qui ad mortem zambri Quinta in ihebin filio gynet quem percussit iheas pater achab. Sexta in iheu filio namsi qui percussit iozab filium achab: z regnavit pro eo. Septima in sellum qui percussit zachariam principem iheu Octava in manaem qui percussit sellum regnavitqz pro eo. Nona in facee filio romelie qui percussit facciam filium manaem regnavitqz pro eo. Decima in Osee qui percussit facee filium romelie regnavitqz pro eo. Vel certe quomodo ihebin in quo quintam scissionem diximus non saltem vno die regnasse: sed tantum media pars populi cum secuta fuisse legitur vt regē ostenderit nec preualuit. Omisso illo: quinta scissio fuerat in iheu. Sexta i sellum. septima in manaem. octava in facee filio romelie: nona in osee. Decima i rege assirioz qui israhelē scissum a do scidit etiam a loco vel terra sua transiit qz in assirios. Igit sic est vt ipsum vbu dicit **Lu. xi. Omne regnū in seipsum diuisum desolabitur: z domus sup domum cadet. Et sicut scriptura veridica predixit Verbum autē domini manz in eternum **Psal. xl. qz z complet verba ppheta z suoz postq illi mortui vel occisi exaruerunt tanq senu z ipsos faciet resurgere fortes z excelsos sup ligna cedrorum.****

Quomodo iustificet z palmam veritatis verbum domini obtineat in eo q reprobam hieremiam regem super israhel ordinavit **Capitulum. viij.**

Dicit aliquis quomodo iustificabit quomodo palmam veritatis hoc verbum

xxxix

in eo quoqz obtinebit q talem hominem hieroboam regem sup israhel ordinavit. Sciebat aut nesciebat q ille facturus esset israhel peccare. Si sciebat cur illuz ordinabat z quo iure puniebat. Si nesciebat quomodo vincit sp cum iusticia Vel error ad victoriam non pertineat. Ad hec inq. Non nesciebat verbum z sapientia: sed optime sciebat: z tamen in iudicando integra illi est veritatis z iusticie palma. iudicio namq fecit z iudicium eius i hac re nō penitus laet. Quāuis iudicia eius sunt abyssus multa quibus sint incomprehensibilia tamen quedam sunt que ex nō nulla parte possunt cognosci. Illa videlicet quoz causas ore suo aperire dignat. De quibus psalmista dicit **Psal. c. xvij. In labijs meis pnuiciaui omnia iudicia oris tui. Quia tandem ex causa iudicatus est vt talis daret rex qui peccare faceret. israhel illa videlicet qz peccare volebat i israhel. Ex quo putas voluntatem peccandi habuisse israhel. Ex eo inquit moyses dicit quo es egressus ex egipto vsq ad locum istum sp aduersus dominum stendi st. **Deutro. ix. Nec z cetera cū dicit quibus vtiqz dicitis d reatu vituli illos accusat quem fecerunt in oreb: manifestum est semper illos ad cande pcliues fuisse idolatriam presertim cus z in ppheta deus ipse dicat **Amos. v. Nunquid hostias z sacrificia obtulistis mibi in deserto. xl. annis domus israhel z portastis tabernacula moloch vno z imagiez idoloroz vestroz: sidus dei vni quod fecistis vobis Propt hoc moisen z aarō lapidare voluerunt propter hoc samuelem: imo in samuele dominum sicut ipse testat abiecerunt propter hoc dauid persecuti sunt et de regno cicerunt. Propterea iouens dixerunt **ij. para. xj. Non est nobis pl in dauid neqz hereditas in filio ysai: quia peccandi voluntatem habebāt: z sub sanctis principibus peccandi facultatem nō habebant. Ergo tandem ieroboaz dati sunt: sub quo vel cum quo vitulum sibi pro deo stauerunt: sicut facere ceperant quādo ex egipto egressi sunt iudices extitit iudiciū vez quo i alio propheta dicit********

Libert

Osce. iiii. Particeps idolorum effraim dimitte eum. Et si queras cur dicat dimitte eum subinde causam reddens dicit

Osce. v. Non dabunt cogitationes suas ut reuertant ad dominum. Iusti igitur iudicij est quod dimisit eos sine desideria cordis eorum ut irent in aduentionibus suis.

Gratuite vero misericordie quod pro illis qui ignoranter errabant sollicitus loquebar in prophetis fiebatque ad eos verbum domini armatum signis et prodigijs: ut cognoscereut ex opibus: quod dominus est deus.

De helia qui surrexit quasi ignis Et verbum eius quasi facula ardebat.

Capitulum. ix.

Quoniam in signis natura

quod et prodigijs et cum fortitudine zeli tunc sese exhibuit verbum

domini vehementius in helia. de quo in laudibus patrum ita veraciter dictum est:

Eccle. xlvij. Et surrexit helias propheta quasi ignis et verbum ipsius tanquam facula ardebat. Verbo domini perstrinxit celum: et deiecit a se ignem terre. Sic amplificatus est helias in mirabilibus suis. Et quod potest similiter gloriari tibi. Nec ut diceret scilicet

heliam surrexisse quasi ignem et verbum eius quasi faculam ardente in admirationem ille sapiens excitatus est pro eo quod de eode helia sic repente scriptum est Et dixit helias thespites o habitatoribus galaad ad achab

iiij. Re. xvij. Et uiuit dominus deus israel in cuius specu stolis: si eris annis his ros et pluuia: nisi iuxta oris mei verba. Ita repente illatus est helias. Et quemadmodum dixit apostolus de melchisedech ita et de isto si sese prebuisse: occasio dicere potuisset sine patre: sine matre sine genalioa neque initium dierum. neque sine uite habens. Sic enim illius ita et istius patrem et matrem et genalioam et numerum annorum scriptura tacuit et finem uite non habuit: quod receptus est ait idem qui super in turbine ignis in curru equorum igneorum. Quam receptionem eius si rite ppendis etiam illud apponere licet quod adhuc dictum est de melchisedech assimilatus autem filio dei manet sacerdos in eternum. Sacerdotes

Quintus

namque hunc fuisse constat: quod scriptum est: ubi quando et quomodo holocaustum obtulerit. et sicut iam dictum est receptus est in turbine ignis atque ita assimilatus est filio dei vero et eterno sacerdoti in celum ascendenti. Plura de hoc dici poterant. Eleuntamen pro presenti proposito hoc tantum dixerim quod digne semetipso fecit verbum et veritas dei quod tali in ipse quando iezabel cum achab et cum vitulis ieroboam accesserat baal taliter per hunc uitam suam notam fecit propter eos qui ignorabant et errabant ne simul cum impijs in candelis deciderent perditionis foueam.

Quomodo vel quam ob causam ad operandas virtutes semetipsum ingessit et quomodo vel in quo spiritus eius super beliscum duplex factus fuerit.

Capitulum. x.

Vigilanter hoc

animaduertendum est quod propter causam eiusmodi tam uironeus ad operandas virtutes semetipsus ingessit. Ita incipiens **iiij. Re. xvij.** Et uiuit dominus in cuius specu stolis: si eris annis his ros et pluuia nisi iuxta oris mei verba. Et in heliseo causa eadem consideranda est dicente **iiij. Re. ij.** Obsecro ut fiat spiritus tuus duplex in me. Hoc intendebat ut operando mirabilia quincerent impios quod neque vitulus neque baal est deus sed dominus ipse est deus. Et reuera ita factus est. Spiritus helie. i. operatio virtutum que in spiritu domini data fuerat helie duplex in heliseo facta est. Duplicia namque numero miracula fecit heliseus super quod helias ceterum si rite numeres helias octo heliseus sedecim miracula operatus est. Primum helie fuit quod verbo continxit celum ne plueret. secundum quod corui pauperunt eum: tertium quod apud viduam que pascebat eum iuxta verbum eius poria farine non defecit et lechitus olei non est imminutus: quod tum quod mortuum eiusdem vidue filium suscitauit: quantum quod cum offerretur holocaustum exaudiuit dominus pro ignem videlicet populo et dicente. Dominus ipse est deus domini ipse est deus: sextum quod

Folium

orante illo facta est pluuia grandis: septimum q̄ pallio suo percutiens aquas diuisit et transiuit cum helisco: octauum q̄ curus igneus et qui diuiserunt vtriusq̄ et ascēdit belias p̄ turbie in celum. **P**rotinus helisci. **P**rimum q̄ pallio helie percussit aquas et diuisit lunt. **S**ecundum q̄ aquas pelsimas et terrā sterilem sanauit. **T**ertium q̄ illudētes pueros vsq̄ lacerauerunt. **Q**uartum q̄ congregatis tribus regibus israhel: et iuda et edom cum non esset aqua exercitui fossas fieri iussit: et repleta est terra aquis. **Q**uintum q̄ mulier vidue ex modico oleo vasa non pauca impleuit: sextum q̄ mulier que illi ministrauerat et non habebat filium concepit et peperit in tpe et hora qua ille p̄dixit. **S**eptimum q̄ mortuum eundem puer̄ resuscitauit. **O**ctauum q̄ in olla heremitica gustus amarissimos dulcorauit. **N**onum q̄ de .xx. panibus ordeacis comederunt iuxta verbum eius c. viri: et sup̄fluit. **D**ecimum q̄ naama p̄cipem militie regis syrie p̄ lauacrum aque a lepra sua curauit. **U**ndecimum q̄ ibeu egressus est ab eo factus est leprosus q̄si nix. **D**uodecimum q̄ eo mittente lignum ferum quod elapsum fuerat sup̄ aquā natauit. **T**erciumdecimum q̄ missos contra cum syros dominus orante illo cecitate percussit donec introduceret eos i samariā. **Q**uartumdecimum q̄ soluta obisione samarie duo modij ordie statere vne fuerunt. et modius simile statere vno fm̄ fm̄ones eius in porta samarie. **Q**uintumdecimum q̄ dū egrotaret presagium fecit regi israhel q̄ tribus vicibus syriam percussurus esset. **S**extumdecimum q̄ ei mortuus esset proiecum est cadauer hois in sepulcro eius et cum tetigisset ossa helisei reuixit hō et stetit super pedes suos.

Quouisq̄ vel quantum que per belias et heliseum facta sunt signa perferunt

Capitulum .xj.

Et quidem in omnibus istis non penituit populus et non recesserunt a peccatis suis. i. a vitulis quos fecit ieroboam et idola quae abieci sunt de terra sua et disp

xxx

si sunt in omnē terraz. **T**eruntamen baal deletus est de samaria et de iherusalē. nā etiam in iherusalē p̄fluxerat sacrilegium izabel q̄ videlicet athalia filia icfabel et achab vxor fuit ioram filij iosaphat regis iude: de q̄ sic scriptus est in paralippome non **iiij. para. xxiiij. O**rbolia em̄ impiissima et filij eius destruxerant domū dei et de vniuersis que sanctificata fuerat templum domini ornauerant phanū baalim. de vtroq̄ deletus est baal. i. de iherusalē et de iuda. **S**e israhel per belias et heliscum vbi mirabilia prescripta optati sunt. **D**e iuda vero p̄ beliam illic quoq̄ verbi dei ministrum sicut scriptum ē **iiij. para. xxi** Allate autē sunt ei videlicet ioram filio iosaphat littere ab helia p̄pheta in quibus scriptum erat. **D**ec dicit dominus deus. i. israhel deus dauid p̄is iui: quōz non ambulasti in vijs iosaphat p̄is tui s̄ incessisti p̄ iter regum israhel: et fornicari fecisti iudam et habitatores iherusalē. **E**cce dominus percutiet te plaga magna cū populo tuo et filijs et vxoribus tuis vniuersaq̄ substantia tua: tu autē egrotabis pessimo languore vteri donec egrediātur vitalia tua paulatim p̄ singulos dies. **I**uxta verbum hoc factum est. **A**lle namq̄ vipelicz ioraz filius iosaphat rex iuda p̄ duoz circuloz annoz sic longa consumptus tabe: vt egere ret etiaz viscera sua languore p̄iter et vita caruit: et vxore eius. **O**rbolia gladio interfecta ingressus est ioiada pontifex et ois populus domum baal et destruxerunt eā et altaria ac simulacra illius offregerunt: matham quoq̄ sacerdotem baal interfecerunt ante aras. **P**orro in israhel idem belias p̄phetas baal quadringentos et .l. viros vna die interfecerat: et eos qui sup̄ fuerant oēs p̄phetas vniuersos seruos et cunctos sacerdotes baal interfecit et ceteros eius destruxit statuamq̄ combussit et coeminuit ibeu quez vite eius hō helie in regē heliscus vixerat sup̄ israhel. **H**elie namq̄ dominus iusserat vt vngeret eundē ibeu et hoc ministeriū heliscus impleuit super quo preceperat dominus helie **iiij. Re. xix. H**eliseum autē filium saphat qui est de abel in aula vnges p̄phetam pro te.

Liber

Itaq; baal de iuda & de israhel delectus est per fortissimum zelum verbi domini i ore belie flammantis: qui videlicet belias sicut de illo veraciter dictum est

Eccle. xlvij. Quasi ignis erat & verbum ipsius quasi facula ardebat

Que causa fuerit ut propter baal amplius q; propter vitulos aureos exardesceret in belia zelus domini. Ca. xij.

De vi causis r:

Que perpendit amplius venerat ignem facule tam vehementer ardentis zelum verbum domini tam fortiter de cultoribus baal sese viciscens: que nam cause erant ut propter vitulos quos fecit ieroboam minus & propter baal amplius zelaretur: videlicet q; cultus vitulorum intra israhel continebatur: cultus autem baal de domo israhel & achab piaz dictam orboliā vsq; in iherusalem vsq; in domum dauid profluxerat unde pmissio id est verbi domini incarnatio sperabatur adimplenda iuramento ipsius firmata. Ibi amplius fides vel expectatio promissionis periclitabatur per sacrilegium baal. Nam vitulos ieroboam nullus coluit regum iuda: & idcirco cultus eorum contra promissionem minus perniciosus erat: solummodo tribus illis contentus quarum ex nulla christus nasciturus erat. Igitur vbi baal superuenit recte iuste et laudabiliter exarsit in propheta suo verbum domini tanq; ignis gladiumq; arripuit & sanguinem impiorum effudit. Gladium namq; arripuerat ipse baal ad interficiendum omne semē dauid. Unde iuxta promissum iam dicta incarnatio domini futura erat. Sic enim scriptum est **iii. Re. xj. Siquidem orbolia videns mortuum esse filium suum surrexit: & interfecit omne semē regium. Q;** dicit omne semē regium omnes reges id est dauidice stirpis masculos vult intelligi. Unde semen abrahe quod est christus predicatum atq; prescriptum fuerat iurante domino debere nasci. Proinde considerandū q; non parue vel tolerande impietatis fuerit baal sacrilegium: cuius cultum & anime

Quintus

tam in iuda q; in israhel peribant: & antiquus draco diabolus tendebat auferre seminarium salutis nostre instigando orboliā cultricem eiusdem baal ut interficeret & interficiendo auferret sacram dauidice generationis lineam.

De virga siue verberibus domini in filios dauid & qui fuerint sermones de quibus dixerat: ut iustificeris in sermonibus tuis. Capitulum. xij.

Considerata

Catali ac tanta iustissimi zeli causa i fortissimo atq; sanctissimo declamatore verbi domini. Belia rursus ad memoriam redijt illud eloquium rationale & preclarū dauidice orationis **Psal. Miserere mei ut iustificeris in primis tuis & vincas cum iudicaris. Sermo num ipsorum hic libet reminisci in quibus deus volebat iustificari & vincere atq; obtinere palmam veritatis. Qui nam sunt sermones illi. Psal. lxxxvij. Si autem dereliquerint filii eius legem meam & in iudicijs meis non ambulauerint si iusticias meas prophanauerint & mandata mea non custodierint visitabo in virga iniquitates eorum: & in verberibus peccata eorum: misericordiam autem meam non dispergas ab eo neq; nocebo in veritate mea neq; propheta nabo testamentum meum: & que procedunt de labijs meis non faciam irrita: se mel iuravi in sancto meo si dauid mentiar. In his sermonibus suis tunc profecto deus verax magnifice iustificatus est & splendide vicit. Tunc enim filij dauid maxime legē dei dereliquerant: & in iudicijs eius non ambulabant. Iusticias eius prophanauerant & mandata eius non custodierant quando sup memoratus iozabab filius iosaphat oculis oibus fratribus suis ambulauit in vijs regū israhel sic egerat domus achab cuius filia orbolia vxore habebat & seruiuit baal. Eiusmodi iniquitates & peccata filiorum dauid dominus in virga & in verberibus visitauit: miaz autem sua ab eo subaudiit dauid non dispisit in quo misericordiam suam ab eo non dispisit. In quo refuat i eo nimirū q; cū orbolia videns ut iam dictū**

Folium

est **iiij.** Paralipō. xxij. **Q**uo mortuus eēt
ochozias filius suus surrexit z interfecit
omne stirpem regiam domus iozai. **I**o-
sabeth vero filia regis tulit ioas filius o-
chozie z furata est cum de medio filiorū
regis cum interficerentur: absconditq; eū
cum nutrice sua in cubiculo lectorū. **I**o-
sabeth autem que absconderat cum erat
filia regis iozā: vxor: ioiade pontificis: so-
ror: ochozie. z idcirco otholia non interfe-
cit eum. **Q**ualis virga: quanta verbera:
vbi iuxta verbum domini: iuxta veritatē
literarum quas vt supra memoratum est
miserat helias. **iiij.** Paralipō. xxi. **A**-
scenderunt philistum z arabes in terram
iudam z vastauerunt eam: diripuerūtq;
cunctam substantiam que inuenta est in
domo regis: insup z filios eius et vxores
z super hec omnia percussus est iozay a
dñoalui languore insanabili longa tabe
consumptus est: z filium eius ochoziam:
successerat yheu infecit. ac deinceps ma-
lis omnibus seuior: mulier omne semē re-
gium occidit. **P**orro sub ipsa virga iter
ipsa verbera quia custodiende ipsi dauid
misericordie diligētia vt iosabeth vere fi-
lia regis: veracit filia dauid: z vxor: digna
ioiade pōtificis infantulū vnus āni ioas
furatur de medio filiorum regis cum
interficerentur. **iiij.** Paralipō. xxi. **N**o-
luit enī dominus ait scriptura disperdere
domū dauid propter pactū quod inierat
cum eo: z quia promiserat vt daret illi lu-
cernaz z filius eius omni tpe. lucerna illa
quā promiserat dominus dauid xpūs est
lux vera quam videlicet lucernaz non de-
disset illi sicut iurauerat: si nō de occisiōe
stirpis eius supfuisset salte; ille minimus
ioas. **N**eq; enī masculus alius supfuit p
quē series dauidica i xpm sinēda deduci.
Ute dignitate zeli quo helias pro do-
mino zelatus est. z q; iudiciū eius fuerit
curtus igneus quo in celum raptus est.

Capitulum. xiiij.

Quante putas
dignitatis est tante rei inuitu
fuisse zelatū sicut ait ipse. **iiiij.**
Regū. xix. Zelo zelatus sum p. domino

rlj

deo exercituum. non homines interrogas
curtus igneus cum equis igneis quo ille
per turbinem in celū ascendit tibi respon-
det. **C**urtus dominorum: curtus trium-
phantium vehiculum est. **D**ominantis
ergo animi dignitate; z amici dei: potē-
tiam insignem in illo curru intellige: qui
vere dominans est omni seculo sublimior
et potens extitit in verbo quo continuit.
z rursus aperuit celos potens vngendo
reges ad potētiā solius regis dei di-
gnatus venerari omni potētiā. **S**edit
ergo in curru dominādo emulatoz verbi
dei strenuus: z mundane vanitatis con-
tempoz victoriosus. **E**t vt magnitudinē
recognoscas emulationis eius curtus nō
qualiscunq; sed curtus igneus. **E**oici nō
potest: conici tamen vtcunq; potest quito
dolore cordis ardebat helias. vidēsq; ho-
mines quantū in ipsis erat: mundum in-
dignum faciebāt: illa que christus est mi-
sericordia dudū reponmissa z iuramento
firmata. **N**on quidem auerti poterat qd
bonus z omnipotens promiserat: quia si
deus z verax iurauerat. sed homines vt
iam dictum est quantū in ipsis erat hoc
agebant vt peniteret deum tante miseri-
cordie quam promiserat: quaz iurauerat
inimici diuine gratie: hostes salutis hu-
mane: mali cunctis hominibus: pessimi
sibi. **O** igitur perfectum odium z sanctū
boni zeli incendium cuius dignitate; celi
testificati sunt orinendo ad eius imperiū
z rursus dando terris pluuie beneficium
Amplius autē mittendo currum igneū
cum equis igneis ad subleuandū victorē
emeritum et potētem diuinitatis amicū
Ex eius glorificatione tam magna: tam
q; stupenda exemplum accipiat: spemq;
conciat quisq; q; mercede nō careat. si
vbo dei fidele obsequiū studeat impende
Ute illa sententia doctorum q; helias
moxim non euaserit: sed distulerit. z q;
mortis debitū persoluere habeat sub per-
secutione antichristi. **Capitulum. xv.**

De isto pluri:
morum sententia doctorū est
q; circa finem seculi cū enoch

Libert

uenturus sit. & q̄ mortem quā non euasit
inquit: sed distulit pro cōmuni debito
perfoluere habeat sub p̄secutione antixpi
Porro ieronimus virozū illustrium nō
minimus aliter sentire videt in sine ma
lachie p̄phete. vbi dñs dicit **Malach**
iiij **Ecce mittam vobis heliā propheta**
anteq̄ veniat dies domi magnus & hor
ribilis. ait enim post aliqua. Hec de heliā
diximus secuti doctores quāq̄ multi sint
etiā nostroz qui credunt eum ad literā
uenturum & restitutorū omnia ac moztis
debitum perfoluaturum. Ceterz: dominus
introgatus ab apostolis de aduētu helie
respondit. Math. xvij. Helias iam
venit & non cognouerunt eum: sed fecerit
in eum quēcunqz voluerunt. Johanne
volens in heliā intelligi. vnde subsecutus
adiunxit. Math. xj. Si vultis recipere
iobannes ipse est helias qui venturus est
Cum hec dicit. profecto doctoribus aliis
qui non fm̄ literam: sed fm̄ spiritū de ad
uentu helie sentiunt se se consentire innuit
dicendo. Quāq̄ multi sint etiā nostrozū
qui credunt cum ad literāz venturum ac
moztis debitum perfoluaturū satis indicat
q̄ velit eum iam esse a moztis necessitate
solutum. q̄ si ita est: reuera magnū & ma
gnificum est: multūqz laudabile est inter
viros gloriofos q̄ in eo magnificētia sua
dominus operatus est. Nam si moztē
adhuc expectat: estimare licet q̄ minus
beatitudinis affecutus sit q̄ sācti alij qui
deposita omni corruptione mortalitatis:
grandi vtiqz debito & graui sunt fenore li
berati. Nam expectatio moztis sine dubio
habet penā. atqz idcirco beatores dicere
licet eos omnes quibus & de mozte timor
nullus: & de gloria resurrectōis certa spes
est. Magnificētius ergo cum illo actū
est & cum beato enoch si moztē distulit:
sed euaserunt si viuentes translati nulluz
habēt de longa moztis sollicitudine vel ex
pectatione tormentum.

De translatione helie & enoch q̄ fm̄
quosdam doctores opinabile sit eos non
esse mozturos.

Capitulum. xvj.

Quintus

E **quomodo**

duo sunt legitimūqz est vt in
ore duozum vel trium testiam
stet omne verbum. Recte optaremus id
circo illos fuisse translatos & nō esse mo
rituros quatenus ex ipsis confirmaretur
nobis illud quod habemus de omni hu
mano genere verbum: qd̄ est illud verbū
videlicet quod humāo generi moztis vel
mortalitatis causa sit peccatū: quodqz oī
potentie creatoris facile fuisset atqz volū
tarium hominem in paradiso positum: et
omne genus humanū suo vel sibi placito
tempore absqz mozte corporis transferre
ad immortalitatis regnum vbi moztis nec
est: nec vnq̄ accidere potest. Magnū
vtiqz verbum & difficile apud illos q̄ tardi
sunt ad credendū in his maxime de qui
bus nullum acceperunt experimentum.
Quid igitur si placuit omnipotenti deo saltē
duos homines ex massa corrupta genios
transferre pro testimonio vt habeat duos
testes quozum in ore stet hoc verbum q̄
sejz nihilominus oēs homines absqz mozte
corporis trāsferre voluisset atqz potuisset
si non fuisset massa corrupta per peccatū
hoc vtiqz scire nōnulla sapiētia est cuius
intuitu dicere poterit vir sapiēs in laude
patrū **Ecclesiastici. xliij. Enoch pla**
cuit deo & translatus est in paradisu vt
det gentibus sapiētiā. Quod indez de
heliā sciendū: & dicendū est qz translatus
est vt det gentibus sapiētiā quatenus
gentes eozū translationez audientes eozū
exemplo excitentur ad ambulandū cum
deo: ad obediendū dei verbo: qui sic illos
viuētes trāsstulit: & ita et oēs trāsstulisset
absqz difficultate moztis: nisi qz per p̄cām
moztis in hunc mundū introiuit. Verum
quia sentētia vtiqz a magnis atqz ca
tholicis tradita est doctoribus nos hinc
certum quid diffinire non ausi: propositū
prosequamur.

De prophetis qui helie & heliseo suc
cesserunt. & q̄ nullius regum israhel tem
poribus defuerit verbum propheticum:
propter quod inexcusabiles sunt.

Capitulum. xvij.

Liber

iiiij. Regum. xix. **S**ed non ingredietur inquit dominus vrbes hanc: nec mittet in eam sagittam: nec occupabit eaz clipeus: nec circumdabit eam munitio: protegantqz urbem hanc et saluabo eam ppter me et ppter dauid seruu meum. **D**e iberusalē quippe egredientur reliquie: z qd saluet de monte syon. **F**actuz est igitur in nocte illa venit angelus domi z percussit castra assirioz centum octo quinqz milia. **iiij. Regū. xix.** **M**irū obliuio qua obliuif est decem tribuum nihil nocitura erat pposito dei dūmodo supest tribus vel domus illa vnde oportebat christum nasci. **D**e eo q per ysaias dictū est. **vocabit nomen eius emanuel: ac deinceps erit extensio alaz eius implens latitudine terre tue: o emanuel** **Capitulum. xix.**

Donne sibi **et** **p**uidit. nōne ppter semetipsuz hoc operatus est verbum dei. **U**tiqz nobis z propter nos sibi puidit vt seruaret genus vnde vgo veniens dāpet z pareret ipsuz qui vocaret emanuel. nō dum quidem vocabat: sed futurū erat vt vocaret emanuel. **A**tamen dictus ysaias inuocabat eū emanuel vt a predictis assiriis iberusalēz liberaret. cum eni dixisset **ysa. viij.** **E**cce virgo concipiet z pariet filium z vocabitur nomen eius emanuel postmodū hec quoqz locutus est **ysa. viij.** **A**dducet dominus aquas fluminis fortes z multas regem assirioz et omnē gloriā eius z ascendet super oēs riuos eius: z fluet sup oēs ripas eius: et ibit per iudaz inundans z transiens vsqz ad collū veniet: z erit extensio alaz eius implens latitudine terre tue o emanuel. q dicit ire tue o emanuel magna cordis exclamatio est ad cōmune faciendum dei verbum q terra iuda terra ipsius esset fm propositū gratie: quia pchinitum atqz pñunciatū fuerat q de ira iuda z de ira dauid vgo ipsū dāpetet z peret z vocaret emanuel **E**t qz sic certissimū futurū erat: qz castra assirioz percussurus erat. iste nondum fm carnē natus emanuel. prius insultabundus dicit **ysaie. viij.** **C**ongregamini

Quintus

populi z vincimini et audite procul vniuerse terre pfortamini z vincimini: accingite vos z vincimini: inite psilium z dissipabunt: loquimini verbū z non fiet quia nobiscuz deus. **M**agna fiducia: magna et certa securitate taliter ob hoc dictū est quippe cui incertū non erat nihil esse qd propositū dei auertere possit: pira cuius consilium omne hoīm consiliuz vanū est inde tuus insultat. z iuxta qd scriptū est **psal. i.** **Q**ui habitat in celis iridebit eos z dominus subsannabit eos. iridēdo subsannando puocat: puocando iridet et subsannat. gentes frustra fremētes: z populos inania meditantēs qui iam assistebant z conueniebant in vnum aduersus dominū z aduersus xpūm eius emanuel **D**e eo q ad cūdes pphetam dictū est. **voca nōmē eius: accelera spolia detrahere: festina predari** **Capitulum. xx.**

Simul et illud **S**animaduertendū est q pulcro z isignū ibidē vocabulo iubet predicari. **voca inq nomen eius. accelera spolia detrahere: festina predari.** **Q**uare quia anteq sciat vocare puer patrez suū z matre suam auferetur ait fortitudo damasci z spolia samarie corā rege assirioz **ysa. viij.** **E**tere pulcrū congruūqz vocabulū. **Q**uid eni. nōne mira acceleratio z miranda est festinatio prius spolia detrahere q patrez scire siue vocare: prius predari q ex matre nasci. **H**oc fecit iste emanuel: qz priusq sciret vocare patrez q fuit ei ioseph solo noie priusq nasceretur ex matre sez maria vigne sic cetera beneficia genti sue puidit. **I**ta z illud domui iuda de qua nascitū erat prebuit auxiliū vt auferet fortitudo damasci z spolia samarie coram rege assirioz. quō. ascendit enim ait scriptura **iiij. Regū. xvj.** rex assirioz in damascum z vastauit eam: et transtulit habitatores eius cyrenen. rāsyn autem occidit **iiij. Regū. xvij.** **D**einde cepit rex assirioz samariam: z transtulit israhel in assirios: posuitqz eos in ciuitatibus mcdonii. quam ob causam fortitudines damasci z spolia samarie taliter

Folium

abstulit emanuel videlicet eo q̄ inierit cōtra iudaz consiliū malū syria z ephraim z filius romelie dicentes. **Ysa. vij.** **U**scendamus ad iudam z suscitemus eum: z euellamus eū ad nos: et ponamus regē in medio eius filiz tabecl. ergo z israhel trāslatus est in assirios. Recte ascribitur victorie verbi dei: quia manifeste scripta testatur hoc fecisse emanuel anteq̄ sciret vocare patrē z matrem id est hoc fecisse verbum dei priusq̄ assumeret carnem. z merito nec israhel peccit: quia videlicet ex quo scilicet israhel a iuda z a domo dauid plus ceteris gentibus eidem tribui iuda inuidit: z cōtra illū sepius pugnauit. **Primum ieroboaz rex israhel pugnauit contra abra regem iuda. z ille stans sup montes. iij. Paralip. xij.** **A**udi inquit ieroboam z ois israhel. Num ignoratis q̄ dominus deus israhel dederit regnū dauid super israhel in eternum ipsi z filii eius in pacū solis. z subinde. **Hūc igitur vos dicitis q̄ resistere possitis regno dñi qd̄ possidet per filios dauid.** **Hec idcirco commemorauerim ne q̄s ignoret vnde veheementiorē contra iudam inuidie flāmaz decez tribus habere poterint: q̄ videlicet ex hoc loco et similibus liquido constat: frequentē fuisse inter vtrosq̄ altercationē huiusmodi cum diceret tribus iuda soluz regnū dauid regnū domini esse. Regnū aut̄ decem tribuum non legitimū regnū sed rebellionem esse contra domi regnū.** **De captiuitate decem tribuū z de eo q̄ dicitur fuerat. domus israhel cecidit: nō adiciet vt resurgat. virgo israhel proiecta est in terram: non est qui susciuet eam.**

Capitulum. xxi.

Andez finitū

est duellū longo tpe protracū inter deum viuū dei verbuz z deum ieroboam: deuz metallicū: vituli cornuti simulacrū fere ducēti z sexaginta fluxerūt anni ex quo iam dicitur ieroboaz talem sibi deum fecit vsq̄ ad annū nonū osee: quo rex assiriorum israhelē de terra sua transtulit: non desistente verbo dei de certate sermonibus huiusmodi. **Osee.**

xliij

vij. **P**roiectus est vitulus tuus samaria. Arufex fecit illum z nō est deus quoniam in araneorum telas erit vitulus samarie. z in alio propheta. **Amos. iij.** **A**udite z contestamini in domo iacob: q̄ in die cum visitare cepero preuaricationes israhel super euz visitabo z super altaria bethel: z amputabuntur cornua altaris z cadent in terram. **Et quia non fiebat nec futurū erat vt israhel vel quispiam ex regibus eius recederet a peccatis ieroboaz id est a vitulis eisdem quos fecit ieroboaz etiaz hec dicebat. Amos. v.** **D**omus israhel cecidit: nō adiciet vt resurgat. **ergo israhel proiecta est in terram non est qui susciuet eam.** **Unde manifeste iustum est iudicium dicentis tunc quoq̄ in osee. i.** **Q**uia non addā vltra misereri domui israhel: s; obliuioe obliuiscar eoz z domui iuda miserebor. de regibus naq̄ israhel nullus vt iam dicitur est recessit a peccatis ieroboam: cum nullius eozū tpe cessaret dei verbum reuocare eos ad penitentiaz. **De regibus vero iuda nōnulli iusti fuerūt. z ex eis qui peccauerunt nōnulli penitentiam egerunt. Iustum ergo iudiciū est q̄ non addā ait vltra misereri domui israhel: z non iniusta misericordia in eo q̄ domui iuda inquit miserebor.** **De assiriis quomō iustificati fuerint compatione decem tribuū: z q̄ eis decez tribus recte tanq̄ iustioribus in captiuitatem tradite sunt. Capitulum. xxiij.**

El ciremus

Nos appendere iusticiaz hanc nisi verbū ipsum fecisset nobis experimentū: gentes quamlibet prouiore esse: magisq̄ flexibile ad penitentiaz. atq̄ idcirco iustiorē z venia magis dignam q̄ israhelē. **Unde laudanda vere prouidentia dei qui anteq̄ iudicium profertea sup israhel. sententiamq̄ daret quam pre dixerat. Osee. i.** **Q**uia nō addā vltra misereri domui israhel: sed obliuione obliuiscar eoz. misit verbū suū ad gentē que tunc tpe erat asperior atq̄ fortior gentibus ceteris. ac si diceret cuilibet ex pphetis suis. **Ezech. iij.** **Et si ad pplōs multos.**

Liber

et p̄fundi sermōis et ignote lingue quoz non possis audire sermones mitterem te: ipsi audirent te. domus aut̄ israhel nolūt audire te: q̄ nolunt audire me. **Un̄** nāq; ex p̄phetis hoc dixit sc̄z ezechieli: sed an̄ teq; hoc illi diceret per alium p̄phetaz magno firmata est experimento veritas dicētis. **None. i.** **F**actū quippe fuerat verbū domini ad ionam. Surge inquit̄ et vade in ciuitatem magnam ninuien et predica in ea: quia clamor malicie eius ascendit coram m̄. **None. iij.** **F**actūq; est et predicante illo crediderunt viri ninitie in dominum: et predicauerūt ieiuniū: et vestiti sunt sacco a maiore vsq; ad minorem. Nunquid solus ionas predicauit in israhel futuram captiuitatē. imo multū est q̄ declamauit osee: q̄ personauit amos eodem tempore: vt de helia et de heliseo nunc taceam quozum supra memini: qui signa p̄clara atq; magnalia multa fecerunt: et israhel non egit penitentiaz: et nullus regum recessit a peccatis ieroboam. **Quis** igitur reprehendere possit vel audeat iudicium verbi domini q̄ israhelē sibi incredulum credentibus: ac per hoc iustioribus assiriis tradidit imo laudandū quia rationale est et perpulerū q̄ illam potissimam gentē per tale voluit experimentū demonstrare iustiozē cui tradere decreuerat populum p̄uaricatozem.

Quam ob causam necessarium fuerit vt deus iustificandus in sermonibus suis miseretur domui iuda: qui se domui israhel misereri non dixerat.

Capitulum. xxij.

Hic iam illud quis forte obicit q̄ in israhel quozq; qui translatus est non nulli deo placentes fuerint: et non potest negari. Nam exempli gratia thobias ex tribu et ciuitate nephtalim illa captiuitate captus et captiuus fuit sanctus et vite laudabilis. sicut de ipso scriptū est. **Thob. i.** q̄ cum captus esset ī diebus salmanasar regis assiriorum: in captiuitate tamen positus viā veritatis non deseruit quā adco-

Quintus

firmiter tenuit vt dignus existeret nouo miraculo mira nouitate angelice visitationis. **Cur** ergo saltē huic et ceteris quoz illa hystoria memit non addidit dominus misereri vt absoluerentur iugo captiuitatis sicut miserus est iude et domui dauid. **Ad** hec inquam domus iuda vel domus dauid non solum hoc patrocinium apud misericordes deum habuit: q̄ illic inuenti sunt iusti. **Sed** q̄ certo sciendū et memoriter tenendum est veritates verbi dei vel promissionis necessario adimplendaz nauitate vel incarnatione christi de tribu iuda de semine dauid. **Causam** istā israhel in assirios ductus captiuus nō habuit: q̄ sicut iam superius memoratum est nō de aliqua tribu israhel: sed de tribu iuda promissum erat q̄ christus nasciturus esset. **causa** ista non meritum iuuit tribū iuda. **veritas** dei necessario implenda: non propria iusticia seruauit domum dauid. **pro** inde nō magis querendum est de thobia ceterisq; iustis qui iusti esse potuerunt in diebus illis q̄ non eos dominus in terrā suam reduxit: q̄ modo querimur de iudeis qui conuertuntur ad fidem christi q̄ non statim reducant̄ in terraz vnde ducti sunt captiui. fuerit vbi tūc vis decē tribus de quibus christus nō erat nasciturus sic nunc vbi vis dispersi iudei quis ad deū conuersi: quomodo iam christus est natus sufficebat deo: et sufficit humano generi quia tantum sollicitus fuit et precauit q̄ premonuit fidelis monitor dauid dicendo. **Ut** iustificeris in sermonibus tuis.

De eo q̄ ad p̄phetas scribitur esse verbum domini et q̄ nō nihil distet inter id. et factum est verbum ad p̄phetas: et illud locutus est dominus ad moysen.

Capitulum. xxij.

Res ipsa nūc animū p̄cellit: facitq; clarius audire et sentire dictionem huiusmodi visitatam in p̄phetis. factum est verbum domini. **Nam** possunt quidē paria siue equipotentia videri factum est verbum domini ad me: et locutus est siue dixit dominus ad me. **Verum** nō ita est.

Folium

et ut palam constet non ita esse. Primum illud proinde quod opinor valde delectabile esse prudenti animo: quia nusquam inuenis in lege sic dictum aut scriptum. factum est verbum domini ad moysen siue ad aaron: sed ita dicitur locutus est dominus ad moysen dicens. Siue dixit dominus ad moysen. in prophetis huiusmodi dictio frequens est factum est verbum domini. siue factus est sermo domini. Dulcissima hec consideratio est: multumque delectat intueri quare ob causam istud cautum sit. quam ergo ob causam putas: quia videlicet in his tantum decuit sic enunciare. factum est verbum domini ubi quod dicuntur cuncta irrevocabilia cuncta sunt inevitabilia veluti iam facta sint. porro lex conditionalis sponsione data est. exempli gratia: ut in inicio dande vel dare civitatis legis. premisso namque **Exo. xix.** Vos ipsi vidistis que fecerim egyptum quomodo portaverim vos super alas aquilarum. continuo subiungit conditionalis modo locutionis. Si ergo audieritis vocem meam et custodieritis pactum meum eritis mihi in peculium de cunctis populis: et vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta. Profecto non erant vocem domini audituri: neque pactum eius custodituri. et proinde nec in peculio vel regno dei permansuri. idcirco non decebat in tali re sic enunciari. factum est verbum domini: et deinde absque conditione sic proferri promissa. vos eritis mihi in peculium. vos eritis mihi regnum sacerdotale et gens sancta. Sic et de ceteris: maximeque de cerimonibus. quoniam transitoria erant et mutari habebant non decebat sic edici. factum est verbum domini ad moysen. Sic esse ut dicimus: consideranti confestim liquet: quia nusquam in moysen: sed in prophetis dicitur siue ad prophetas scriptum habet. factum est verbum domini. et impossibile fuit et est remanere in factum quicquid sub tali enunciatione absque conditionis interpositione est predictum. Cum igitur audimus vel vbiusque legimus de aliquo propheta: quod factum est ad eum verbum domini: cum audimus quemlibet ex prophetis dicentem factus est ad me sermo domini sic acci-

xlviij

piamus tanquam fiduciale gaudium: tanquam triumphale tripudium: velut si de tenebris ad lucem: de servitute ad libertatem: de captivitate ad patriam: de morte ad vitam resiliant dicentes. dicant resiliantes. factum est. factum est. et quid factum est: factum est id quod futurum est: quia verbum eius audimus: verbum illius nos videntes vidimus: cuius dixisse fecisse est.

De eo quod dominus ait. deos illos esse ad quos sermo dei factus est. et quod non oēs dii ad quos idem deus locutus est.

Capitulum. xxv.

Domine inquit

N dominus scriptum est in lege vestra **Psal. lxxxj.** Ego dixi dii estis et filii excelsi omnes. statimque subiungit. Si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est et non potest solui scriptura et deos esse filios excelsi esse sanctos et beatos esse omnes ad quos sermo dei factus est: et ipsum incarnatum verbum hoc dicto testatur: et si cunctam recenset sanctarum seriem scripturarum: nullum invenies nisi sanctum et iustum esse ad quem factum esse verbum domini predicetur. primus eorum abraham. de quo sic scriptum est **Gene. xv.** Ecce inquit vernaculus meus vel heres meus erit. statimque sermo domini factus est ad eum dicens. Non eris hic heres tuus sed qui egredietur de utero tuo ipsum habebis heredem. in quo celeste per christum intelligi decet hereditatem. Nam continuo suspice ait celum et numeras stellas si potes. et dixit ei. Sic erit semen tuum. Novissimus vero iohannes est de quo lucas ita refert **Luce. iij.** Anno quindicesimo imperii liberij cesaris factum est verbum domini super iohannem zacharie filium in deserto. Omnes ab illo primo usque ad istum novissimum ad quos factum legimus verbum domini sancti iusti et magni prophete sunt. Porro non oēs ad quos locutus vel dixit aliquid deus. non omnes inquit sancti aut electi sunt. Nam et ad cayum locutus est et dixit dominus **Gene. iij.** Quare iratus es et cur cecidit facies tua **Ad balaam quoque locutus est. et aliqua**

Liber

dixit deus: et ita etiam de illo scriptum est semel. et iterum: quod dominus posuit verbum in ore eius. et de istis ambobus quos nesciat quod non pertineant ad sortem iustorum siue sanctorum: qui ut iam dictum est **Psal. lxxxj.** **Dei dii et filii excelsi sunt.** Unde diligenter notandum: quia signanter dictum est. Dominus posuit verbum in ore eius: ut subintelligat prudens auditor: et non etiam in corde eius quod esset. utique factum esse ad eum verbum domini: quia videlicet ad eum nunquam sine amore cordis pervenit verbum domini: nec deesse potest quin dii sint et filii excelsi omnes ad quos sic accedit verbum domini.

Que causa sit quod nusquam in legislatione ita dictum est. factum est verbum domini ad moysen. **Capitulum xxvj.**

Horte dicit aliquis. Num ergo moyses propheta domini minor est aut minus dignitatis habet quam ceterorum aliquis quod de illo scriptura sic nusquam refert. factum est verbum domini. Numquid ob hoc minus habet quam ceteri qui propter factum ad se sermonem dei dicunt et sunt filii excelsi. ad hec inquam non utique in hoc derogat moysi. de quo non ignoramus scriptum **Exod. xxxij.** quod loquebatur ad eum dominus facie ad faciem sic loqui solet homo ad amicum suum. de quo itidem habemus scripte testimonium dicens **Deutro. xxxij.** **Et non surrexit propheta ultra in israel sic moyses quem novisset dominus facie ad faciem in omnibus signis atque portentis.** Magis autem diminui sentimus dignitatem legis que per moysen data est compactione gratie: circa quam prophetas versari manifestum est compactione testamenti quod ad abraham firmatum est. cccc. et xxx. annos antequam daretur lex. Multo namque minor est lex et minus dignitatis habet: adeo ut dicere non dubitet quod nequaquam circa ceremonias legis: cor dei aut verbum domini versari dignatum est. et unde hoc probari potest **Ex ipso verbo domini maxime dicit in ieremia dicit** **Ieremie. vij.** **Holocaustrata**

Quintus

vestra addite vicinis vestris et comedite carnes: quod non solum locutus cum patribus vestris et non precepi eis in die qua eduxi eos de terra egypti. **De verbo holocausti stomachum et vicinarum: sed hoc verbum precepi eis dicens.** Audite vocem meam et ero vobis deus: et vos eritis mihi populus et ambulare in omni via quam mandavi vobis ut bene sit vobis. **Ieremie. vbi est** Itaque dum legimus passim in scriptura legis: locutus est dominus ad moysen et aaron. et deinde subsequitur tale quid. **Hec est religio: sic et sic offeretis: hoc vel illud in sacrificando observabitis.** In prophetis autem ut in isto non sum locutus: et non precepi de verbo holocausti stomachi et viciniarum et in david **Psal. xlix.** **Nunquam manducabo carnes sauroz aut sanguine hircorum potabo.** Sed inquam hec legimus quoniam non potest solum scripta siue legalis: siue prophetica siue psalmistica. necesse est diversos esse loquendi modos ita differetes sic differunt voluntas et permissio. Nam si per permissionem locutus est dominus legem ceremoniarum siue sacrificiorum: videlicet considerando tunc ipsius qualitatem homini qui utique ab eiusmodi sacrificiis arceri non possent. et si non liceret eis domino carnes sacrificare sine dubio demonibus sacrificaret. At vero si voluntate sua locutus est ad abraham: et si voluntate sua locutus est ad moysen: si voluntate sua locutus est in prophetis. Pulcre igitur discernis leges vel audientis factum ad illos esse verbum domini: si quid sub hac enumeratione dictum vel scriptum est. scias non posse infactum manere: non posse vetera secrete: non posse mutari: non posse infirmari faciliusque celum et terras transire quam quicquam de verbo illo minui vel preterire.

Incipit liber sextus

De regibus et regnis que oberunt verbum domini ut dicantur capita draconis causa fuerit magnitudo iniquitatis.

Capitulum primum